

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΠΜΣ Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος 2023-2024

Πάτρα

Ημερομηνία 20-05-2025

Η παρούσα έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης του Προγράμματος Σπουδών «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» αποτελεί τμήμα της ετήσιας έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και ακολουθεί τη διάρθρωσή της.

Α' μέρος: Αποτύπωση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ»

Στοιχεία Ίδρυσης κι εξέλιξης του ΠΣ, Σκοπός, Μαθησιακά αποτελέσματα, web site του ΠΣ και στοιχεία ΔΠΣ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» (ΚΑΟ) ξεκίνησε να λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2017 – 2018 (ΦΕΚ ίδρυσης 2043/Β/14.06.2017) και αποσκοπεί στην παροχή εξειδικευμένων σπουδών υψηλού επιπέδου στην «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» (ΚΑΟ) (Social and Solidarity Economy) που οδηγούν στην απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (**Τομέας Εκπαίδευσης με βάση τον κώδικα ISCED-2013 της Unesco: 0318 – Διεπιστημονικό Πρόγραμμα στους τομείς: Economics, Political Sciences and Civics, Psychology, Sociology and Cultural Studies. Ταξινόμηση σύμφωνα με τον κώδικα ISCED-2011 της Unesco με βάση το επίπεδο σπουδών: 7).**

Το ΠΜΣ είναι καινοτόμο για τα ελληνικά δεδομένα, καθώς δεν υφίσταται παρόμοιο ΠΜΣ στα ελληνικά ΑΕΙ. Η διάρθρωσή του αποτελεί μία «μίξη» της διάρθρωσης ανάλογων ΠΜΣ που λειτουργούν στην Ευρώπη καλύπτοντας ένα πιο ευρύ φάσμα ζητημάτων συγκρινόμενο με κάθε ένα από αυτά.

Το ΠΜΣ ΚΑΟ ακολουθεί τη φιλοσοφία της ανοικτής και εξ αποστάσεως (ΑεξΑΕ) εκπαίδευσης των μεταπτυχιακών Προγραμμάτων του ΕΑΠ και έχει ενταχθεί στο σύνολο των ΠΜΣ που προσφέρει η Σχολή Κοινωνικών Επιστημών του ΕΑΠ. Το πλεονέκτημα της ΑεξΑΕ αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για το ΠΜΣ ΚΑΟ και εξυπηρετεί απόλυτα την εκπλήρωση των στόχων του.

Έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα καθώς περιλαμβάνει ένα συνδυασμό της πλειονότητας των κοινωνικών επιστημών και πιο συγκεκριμένα των Οικονομικών, της Κοινωνιολογίας, της Πολιτικής Επιστήμης, της Νομικής Επιστήμης, της Γεωγραφίας και της Ψυχολογίας.

Σε γνωσιακό επίπεδο έχει διττή στόχευση, τόσο ακαδημαϊκή όσο και εφαρμοσμένη – πρακτική. Στοχεύει, λοιπόν, αφενός στην παροχή εξειδικευμένης θεωρητικής και ερευνητικής γνώσης σε ένα διεθνώς ραγδαία αναπτυσσόμενο επιστημονικό πεδίο και αφετέρου στην παροχή εξειδικευμένης πρακτικής, εμπειρικής και εφαρμοσμένης γνώσης.

Ως αποτέλεσμα της διττής στόχευσής του το ΠΜΣ φιλοδοξεί να δημιουργήσει στελέχη που θα έχουν την απαιτούμενη γνώση και ικανότητα προκειμένου είτε να συνεχίσουν τη θεωρητική και εμπειρική επιστημονική έρευνα, είτε να εφαρμόσουν άμεσα τις αρχές, αξίες και πρακτικές της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας συστήνοντας οι ίδιοι εγχειρήματα κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας ή αναβαθμίζοντας τη λειτουργία ήδη υπάρχοντων εγχειρημάτων, παρέχοντας συμβουλές σε όσους θέλουν να τα συστήσουν, σχεδιάζοντας την τοπική ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ή στελεχώνοντας την τοπική, περιφερειακή και κεντρική διοίκηση και τις δομές υποστήριξης της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του Προγράμματος, οι απόφοιτοί του είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν το περιεχόμενο, την ιστορία και τα θεμέλια της έννοιας της ΚΑΟ.
- Γνωρίζουν τις βασικές θεωρητικές – επιστημολογικές παραδοχές και τα κεντρικά επιχειρήματα των σύγχρονων προσεγγίσεων της ΚΑΟ.

- Διακρίνουν τις ποικίλες μορφές και τύπους επιχειρήσεων, αμοιβής της εργασίας, χρηματοδότησης και συναλλαγών της ΚΑΟ.
- Γνωρίζουν και να προσεγγίζουν κριτικά τις σύγχρονες θεωρίες των κοινών.
- Εξοικειωθούν με τεχνολογίες και να γνωρίσουν πρακτικές που είναι βασισμένες ή προσανατολισμένες στα κοινά.
- Ερευνούν τα κοινά με διεπιστημονικό και πολύπλευρο τρόπο συνδυάζοντας τη θεωρητική μελέτη και συζήτηση με βιωματικές και συμμετοχικές διαδικασίες μάθησης.
- Διακρίνουν τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που προκύπτουν από την ανάδυση νέων συνεργατικών μοντέλων παραγωγής των κοινών αγαθών.
- Γνωρίζουν τις διαφορετικές προσεγγίσεις των πολιτικών ανάπτυξης και να διακρίνουν τις χωρικές τους παραμέτρους.
- Γνωρίζουν τις διαφορετικές προσεγγίσεις της κοινωνικής καινοτομίας.
- Σχεδιάζουν σε επίπεδο κοινότητας, τοπικό ή περιφερειακό, την οργάνωση και την ανάπτυξη της ΚΑΟ.
- Αντιλαμβάνονται τις στοχεύσεις και τα πολιτικά διακυβεύματα των δημόσιων πολιτικών καθώς και τους παράγοντες που τις διαμορφώνουν σε συγκεκριμένες χώρες.
- Προσεγγίζουν ιστορικά και κριτικά τη σχέση του κράτους με την ΚΑΟ.
- Γνωρίζουν την ιστορικότητα της πολιτικής διαμάχης που εξελίσσεται με επίκεντρο την ΚΑΟ.
- Σχεδιάζουν την άσκηση δημόσιων πολιτικών για την ΚΑΟ.
- Προσεγγίζουν ιστορικά και κριτικά τη σχέση των κοινωνικών κινημάτων με την ΚΑΟ.
- Διακρίνουν και να αξιολογούν επιχειρηματικές “ευκαιρίες” και καινοτομικές προοπτικές στο χώρο της ΚΑΟ.
- Γνωρίζουν τις πρόσφατες οικονομικές – τεχνολογικές εξελίξεις και να αποτιμούν τον αντίκτυπο που έχουν αυτές στην ΚΑΟ.
- Αναπτύσσουν τις κατάλληλες στρατηγικές τοποθέτησης και διαφοροποίησης προϊόντων και υπηρεσιών.
- Αναπτύσσουν και να συντονίζουν τις στρατηγικές διοίκησης και λειτουργίας των επιχειρημάτων της ΚΑΟ.
- Γνωρίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την δημιουργία διαφορετικών τύπων ομάδας καθώς και τα στάδια της ανάπτυξης τους.
- Γνωρίζουν τους παράγοντες που διαμορφώνουν την δυναμική της ομάδας.
- Σχεδιάζουν και να προωθούν μοντέλα επικοινωνίας μεταξύ όσων εμπλέκονται σε επιχειρήματα της ΚΑΟ.
- Προτείνουν τεχνικές επίλυσης των συγκρούσεων που προκύπτουν στο πλαίσιο μιας ομάδας.
- Σχεδιάζουν διαδικασίες αναστοχασμού και αυτό-αξιολόγησης ομαδικών επιχειρημάτων.
- Αντιλαμβάνονται την ποικιλομορφία των μοντέλων διοίκησης της ΚΑΟ.

- Υποστηρίζουν τα μέλη των εγχειρημάτων της ΚΑΟ στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή μοντέλων λήψης αποφάσεων και διακυβέρνησης.
- Οργανώνουν τις διοικητικές λειτουργίες μιας επιχείρησης της ΚΑΟ.
- Συντονίζουν με συλλογικό τρόπο τους/τις εργαζόμενους/ες σε φορείς της ΚΑΟ.
- Προγραμματίζουν και να παρακολουθούν την υλοποίηση του σχεδίου της παραγωγικής διαδικασίας.
- Προσδιορίζουν τις χρηματοδοτικές/χρηματοοικονομικές ανάγκες μιας επιχείρησης της ΚΑΟ.
- Γνωρίζουν τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων της ΚΑΟ και να διαχειρίζονται τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις αυτών των επιχειρήσεων.
- Αναζητούν και να αξιολογούν τις διαθέσιμες εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης των επιχειρήσεων της ΚΑΟ.
- Εκτιμούν τους πιθανούς κινδύνους που ενέχουν οι εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης των επιχειρήσεων της ΚΑΟ για την ικανοποίηση των επιμέρους στόχων τους.
- Λαμβάνουν αποφάσεις σε καθεστώς αβεβαιότητας και κινδύνου ελέγχοντας την επενδυτική ετοιμότητα της επιχείρησης της ΚΑΟ.

Στατιστικά στοιχεία που αφορούν όλα τα έτη λειτουργίας Προγράμματος μέχρι και το έτος 2023-24 παρατίθενται στο Μέρος Β΄ της Έκθεσης.

Η διεύθυνση του web site του Προγράμματος Σπουδών είναι: <https://www.eap.gr/education/postgraduate/biannual/social-and-solidarity-economy/>

Διευθυντής του Προγράμματος Σπουδών το έτος 2023-24 είναι ο **Γριτζάς Γεώργιος**, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με γνωστικό αντικείμενο «Γεωγραφική Ανάλυση και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία για τη Χωρική Ανάπτυξη» και το email επικοινωνίας του είναι: [gritzas.georgios@ac.eap.gr](mailto:gritzias.georgios@ac.eap.gr)

[Η ανταπόκριση του Προγράμματος στις απαιτήσεις της κοινωνίας](#)

Βαθμός ανταπόκρισης

Η Σχολή Κοινωνικών Επιστημών έχει ως βασικό αντικείμενο την προσφορά γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα των κοινωνικών επιστημών, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη διοικητική και οικονομική επιστήμη.

Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία ως επιστημονικό αντικείμενο συγκροτείται τόσο ως ανανέωση αλλά και ως τομή της επιστημονικής έρευνας για τον τρίτο τομέα, την κοινωνική οικονομία, τον εθελοντικό ή μη κερδοσκοπικό τομέα, ανανέωση και τομή που συμβαδίζει με τις εξελίξεις στο ίδιο το πεδίο. Το περιεχόμενο του ΠΜΣ ΚΑΟ επιχειρεί να καλύψει ένα πολύ μεγάλο φάσμα των πτυχών αυτού του αντικειμένου παρέχοντας γνώσεις που αφορούν, στις ποικίλες μορφές και τύπους οργάνωσης της οικονομικής διαδικασίας στον τρίτο τομέα και στις θεωρητικές προσεγγίσεις ερμηνείας των φαινομένων που απαντώνται σε αυτόν, στην κοινωνιολογία της συλλογικής δράσης, στα οικονομικά και στη γεωγραφία της τοπικής ανάπτυξης μέσω της αλληλεπίδρασής της με το πεδίο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, στην κοινωνική ψυχολογία, στις προνοιακές πολιτικές και στο κοινωνικό κράτος, στη θεωρητική και διεπιστημονική προσέγγιση των κοινών και στην οργάνωση, το σχεδιασμό και τη διοίκηση εγχειρημάτων ΚΑΟ.

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα το ΠΜΣ ΚΑΟ ανταποκρίνεται στους στόχους της Σχολής εμβαθύνοντας, εξειδικεύοντας και διευρύνοντας τις γνώσεις που προσφέρει η Σχολή.

Επίσης το ΠΜΣ ΚΑΟ ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της κοινωνίας εφόσον προετοιμάζει στελέχη και επιστήμονες που κατανοούν και σχεδιάζουν σχετικά με τα ζητήματα που προκύπτουν από το ίδιο το πεδίο του τρίτου τομέα, της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, του εθελοντισμού ή του μη κερδοσκοπικού τομέα.

Διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης στους στόχους και Διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών

Οι φοιτητές/ριες του ΕΑΠ αξιολογούν όλες τις Θεματικές Ενότητες (Θ.Ε.) στις οποίες συμμετέχουν, το εκπαιδευτικό υλικό, τις διοικητικές υπηρεσίες, την ιστοσελίδα και τις πλατφόρμες του ιδρύματος και τους εκάστοτε διδάσκοντες. Τα σχετικά αποτελέσματα μεταφέρονται στις αντίστοιχες Ομάδες Διδακτικού Προσωπικού (ΟΔΠ), τον Συντονιστή, τον Διευθυντή του Προγράμματος Σπουδών και την Διοίκηση. Οι ΟΔΠ χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα αυτά και τις πρόσφατες επιστημονικές εξελίξεις, καθώς και τις εξελίξεις στο πεδίο, για να προτείνουν αλλαγές στη δομή και το περιεχόμενο των Θ.Ε. του ΠΜΣ οι οποίες υποβάλλονται για έγκριση στην Κοσμητεία της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών.

Επιπλέον των αξιολογήσεων των φοιτητών/ριών, στο ΠΜΣ ΚΑΟ όπως και σε όλα τα Προγράμματα του ΕΑΠ, υπάρχει μια σειρά ακόμα από αξιολογήσεις που διασφαλίζουν την ποιότητα του ΠΜΣ και των υπηρεσιών που προσφέρονται και την ανταπόκριση στους στόχους. Συγκεκριμένα, ο κάθε Συντονιστής αξιολογεί τόσο τους διδάσκοντες της Θ.Ε. του όσο και τον Δ/ντη του ΠΜΣ. Αντίστοιχα οι Συντονιστές αξιολογούνται τόσο από τον Δ/ντη του ΠΜΣ όσο και από τους διδάσκοντες της Θ.Ε. Η βαθμολογία των μελών ΣΕΠ από τους/τις φοιτητές/ριες και τον/την Συντονιστή/ρια λαμβάνεται υπόψη ως κριτήριο στην επαναπρόσληψη του διδάσκοντα. Χαμηλή βαθμολογία μέλους ΣΕΠ στην αξιολόγηση του, μπορεί να σημαίνει και μη επαναπρόσληψη του.

Με βάση τα προαναφερόμενα, το ακαδημαϊκό έτος **2022-23** υπήρξε η απόφαση από πολλά μέλη ΣΕΠ (ΚΑΟ50, ΚΑΟ52, ΚΑΟ60, ΚΑΟ71) να υλοποιηθεί η συγγραφή 2 βιβλίων και 2 μεταφράσεων, με στόχο να χρησιμοποιηθούν ως εκπαιδευτικό υλικό στις ΚΑΟ50, 51, 52, 60, 70 και 71 καλύπτοντας άλλοτε πολύ μεγάλο τμήμα της ύλης (ΚΑΟ51, 60, 71) και άλλοτε μικρότερο (ΚΑΟ50, 52, 70). Η προσπάθεια για τα 2 από αυτά αναμένεται να αποδώσει στο έτος 2024-25 και 2025-26. Ωστόσο, απέδωσε και το **2023** με την έκδοση βιβλίου που θα χρησιμοποιηθεί στη διδασκαλία της ΚΑΟ71 και συγκεκριμένα του Σεργάκη, Π., Κοντογεώργος, Α., Ντρίνιας, Θ., & Λαϊνάς, Σ. (2023). *Διακυβέρνηση και Επιχειρηματικότητα Συνεταιριστικών Εγχειρημάτων* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-231>

Επίσης απέδωσε και το **2024** με την έκδοση βιβλίου / μετάφρασης που θα χρησιμοποιηθεί στη διδασκαλία της ΚΑΟ71 και ΚΑΟ70 και συγκεκριμένα του Van Dijk, G., Σεργάκη, Π., Μπαουράκης, Γ., & Παπαϊωάννου, Ε. (Μετ.). (2024). *Συνεταιριστική Επιχειρηματικότητα* [Μεταπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-1010>

Παράλληλα για την ανταπόκριση στην όσο το δυνατόν πιο **σύγχρονη εκπαίδευση των φοιτητών/ριών** έγιναν οι ακόλουθες δράσεις:

Κάλεσμα των φοιτητριών/τών μας να συμμετέχουν στην οργάνωση, να παρακολουθήσουν και να ανακοινώσουν αποτελέσματα των διπλωματικών τους εργασιών στο 2^ο Συνέδριο για «τα Κοινά και την ΚΑΛΟ» που συνδιοργάνωσες το ΠΜΣ ΚΑΟ με πολλά πανεπιστήμια και τον Σύλλογο Φοιτητών και

Αποφοίτων <https://commonsse.academickalo.gr/>. Το συνέδριο έλαβε χώρα 24-25 Νοεμβρίου 2023 στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ήταν συνδιοργάνωση -πλην του ΠΜΣ ΚΑΟ- των:

- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Γεωπονίας, Τομέας Αγροτικής Οικονομίας, Εργαστήριο Εμπορίας Αγροτικών Προϊόντων, Αγροτικής Πολιτικής και Συνεταιρισμών
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης & το Εργαστήριο Μελέτης Συλλογικών Πρακτικών για τον Χώρο και την Ανάπτυξη “Co-Space”
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών
- Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης
- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής
- Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, Τμήμα Γεωπονίας, Κατεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Εργαστήριο Οικονομικής Πολιτικής και Στρατηγικού Σχεδιασμού
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης
- Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Κοινωνιολογίας
- Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
- Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής
- P2P Lab διεπιστημονική ερευνητική κολεκτίβα, Ιωάννινα, συνεργάτες πολυάριθμων πανεπιστημίων στην Ελλάδα και το Εξωτερικό

Στην ημερίδα των ΣΕΠ Θ. Ανθοπούλου και Σ. Νικοκολαΐδου για τα αποτελέσματα του Προγράμματος (ΕΛΙΔΕΚ) «Διατροφική δικαιοσύνη και αειφορία: Παρουσίαση του Εκπαιδευτικού Κόμβου Κ.ΑΛ.Ο.ΤΡΟΦΑ» στην Αθήνα (Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης) στις 27/2/2024, για τη σχέση του Διατροφικού Μοντέλου και της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, να παρακολουθήσουν την ακόλουθη ημερίδα, την οποία οργανώνουν και μέλη ΣΕΠ του μεταπτυχιακού Προγράμματος, στο πλαίσιο ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων ερευνητικού έργου του ΕΛΙΔΕΚ.

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=379370378182819&id=100083295791196

Σε συνεργασία με τον σύλλογο φοιτητών και αποφοίτων, διαδικτυακή διαδικτυακή εκδήλωση, που έλαβε χώρα την 18/5/2024 με 2 θεματικές: (1) ΚΑΛΟ και Οργάνωση: Πρακτικές και συνεισφορά στην κοινωνία και οικονομία, (2) Εναλλακτικές λύσεις στην ΚΑΛΟ στο καίριο ζήτημα της στέγασης

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=418545430931980&id=100083295791196

Σημαντικό γεγονός ήταν ότι, μετά από έγκριση της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του ΕΑΠ, το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» συμμετείχε και στήριξε τον φοιτητικό/νεανικό διαγωνισμό που διοργανώνει η ομάδα έρευνας-δράσης CoHab. <https://cohabathens.org/competition/>. Αντικείμενο του διαγωνισμού ήταν η επεξεργασία εναλλακτικών σεναρίων για τη μετατροπή κενών κτιρίων -που ανήκουν κυρίως σε δημόσιους ή κοινωφελείς οργανισμούς, όπως δήμους, πανεπιστήμια, ταμεία κοινωνικής ασφάλισης, ιδρύματα, εκκλησία κ.λπ.- σε διαφορετικούς τύπους σεναρίων συνεταιριστικής στέγασης σύμφωνα με τις τοπικές και κοινοτικές ανάγκες. Η διαδικασία συμμετοχής περιλάμβανε μια σειρά επιμορφωτικών

σεμιναρίων για το τι είναι οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί με διαφορετικά παραδείγματα από την Ευρώπη, για το θεσμικό πλαίσιο, τις δημόσιες πολιτικές και τους τρόπους χρηματοδότησής που τους υποστηρίζουν, και τέλος τις διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού και παραγωγής τους. Στα σεμινάρια συμμετείχαν ειδικοί και μέλη συνεταιρισμών από διαφορετικές πόλεις της Ευρώπης. Διεξαγωγή Σεμιναρίων: 22-05-2024 με 06-06-2024, Έναρξη διαγωνισμού: 15-06-2024

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=420573007395889&id=100083295791196

Επίσης εξίσου σημαντικό γεγονός ήταν η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος συμμετοχής φοιτητών/ριών του ΠΜΣ ΚΑΟ στο πρόγραμμα CrowdAid- Green EU, Ρώμη 24-26/ 09/2024

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=465089409610915&id=100083295791196

Δημοσιοποίηση του Προγράμματος Σπουδών

Η δημοσιοποίηση του Προγράμματος γίνεται κεντρικά από τις διοικητικές υπηρεσίες του ΕΑΠ, μέσω των εντύπων του Πανεπιστημίου, των ιστοσελίδων του, των κοινωνικών δικτύων του και των δελτίων τύπου που αποστέλλονται σε ΜΜΕ, φοιτητές/ριες και ενδιαφερόμενους/ες.

Σημαντικές δράσεις προβολής, είναι η υποδοχή των πρωτοετών, η διεξαγωγή ενημερωτικών webinars προς ενδιαφερόμενους υποψήφιους/ες φοιτητές/ριες Προγραμμάτων Σπουδών και η συμμετοχή στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης.

Στις προθέσεις του Ιδρύματος και με βάση τη στοχοθεσία του είναι η συστηματική δημοσιοποίηση, προβολή του περιεχομένου και των μαθησιακών αποτελεσμάτων του ΠΜΣ ΚΑΟ, των αποκτούμενων δεξιοτήτων, των δράσεων, των επαγγελματικών προοπτικών ή/και της συνέχισης της εκπαίδευσης, σε υψηλότερο επίπεδο, των αποφοίτων του.

Ο Δ/ντής και Βοηθός Δ/ντή του ΠΜΣ συνεχίζουν να συντηρούν site του ΠΜΣ ΚΑΟ στο facebook: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100083295791196>

Πέραν των παραπάνω που λαμβάνουν χώρα συστηματικά, το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 το Πρόγραμμα συνδιοργάνωσε ή συμμετείχε στις ακόλουθες εκδηλώσεις:

Εκδήλωση – εργαστήριο της ΣΕΠ Σοφίας Αδάμ, με τίτλο: «**Η Συμβολή της Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) στη Δημιουργική Οικονομία**», Δημοτική Βιβλιοθήκη Κομοτηνής, 22 Απριλίου 2024, διοργανώθηκε από τον Δήμο Κομοτηνής, το Κέντρο Νεολαίας και Εθελοντισμού exagono του Δήμου Κομοτηνής και το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του ΔΠΘ με την υποστήριξη του Ιδρύματος Χάινριχ Μπελ - Γραφείο Θεσσαλονίκης - Ελλάδα, της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κομοτηνής. Στην εκδήλωση-εργαστήριο συμμετείχαν οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ) Blue Chain από Καβάλα, Dot2Dot από Θεσσαλονίκη, Οξυγόνο και Pleteno από Ξάνθη.

Ομιλία στις 21/4/2024, του Δ/ντή Γ. Γριτζά στην ημερίδα της Infinity Greece (Κοινωνική Επιχειρηματικότητα). Στην ίδια ημερίδα μίλησε ο Γιώργος Μελισσοουργός, απόφοιτος του Μεταπτυχιακού ΚΑΟ ΕΑΠ, υπ. Διδάκτορας Πολιτικών Επιστημών και Συντονιστής του Προγράμματος Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας, Heinrich Boell. Επίσης στην ίδια ημερίδα παρουσιάστηκε ένα νέο εγχείρημα, μία ΚΟΙΝΣΕΠ ένταξης, με καλλιέργεια οπωροκηπευτικών, στην περιοχή του Δ. Θέρμης, που το συντονίζει -μεταξύ άλλων- ο Σωτήρης Λαϊνάς, μέλος ΣΕΠ του Μεταπτυχιακού ΚΑΟ ΕΑΠ, υπεύθυνος του Προγράμματος προαγωγής αυτοβοήθειας του τμήματος Ψυχολογίας του ΑΠΘ

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=412684514851405&id=100083295791196

Στις 10/7/2024, παρέμβαση του Δ/ντή Γ. Γριτζά για τον ρόλο της εκπαίδευσης στη συζήτηση για το έργο «Κοινωνική καινοτομία για την αστική ανάπτυξη: οι πόλεις της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης σε μια συγκριτική προσέγγιση (INNOVATur)»

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=462740883179101&id=100083295791196

Στις 11/7/2024 παρέμβαση του Δ/ντή Γ. Γριτζά για τον ρόλο της εκπαίδευσης στην διαδικτυακή εκδήλωση της Δ/νσης ΚΑΛΟ του Υπουργείου Οικογένειας και Συνοχής με θέμα τοπικά οικοσυστήματα

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=463314099788446&id=100083295791196

Επίσης έγιναν παρουσιάσεις του Προγράμματος:

- Στις 11/1/2024, Ώρα διεξαγωγής: 18.00 στον σύνδεσμο:
<https://hou.webex.com/meet/gritzas.georgios>
- Στις 10-17-24-31 / 7/2024 29/5/2024, Ώρα διεξαγωγής: 19.00 στον σύνδεσμο:
<https://hou.webex.com/meet/gritzas.georgios>

Η συνέχιση της παρουσίας του Προγράμματος και σε άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις και η αρθρογραφία σε σχετικά ενημερωτικά έντυπα και ιστοσελίδες και η δημιουργία και επιπλέον αποκλειστικών για το ΠΜΣ αλληλεπιδραστικών ιστοχώρων θεωρείται ότι θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο την προβολή του.

Παρακολούθηση της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων

Η παρακολούθηση της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων τα προηγούμενα χρόνια δεν γινόταν με συστηματικό τρόπο διότι δεν υπήρχε σε λειτουργία το Γραφείο Διασύνδεσης, ενώ η παλαιότερη δομή ΔΑΣΤΑ αδρανοποιήθηκε. Στο 2021 το ΓΔ ενεργοποιήθηκε εκ νέου (<https://career.eap.gr/>) και αναπτύσσεται με στόχο να μπορεί να προσφέρει συστηματική παρακολούθηση των αποφοίτων όλων των ΠΣ του Ιδρύματος σε μεγάλο βάθος χρόνου. Επίσης ιδρύθηκε και Δίκτυο Αποφοίτων (<https://alumni.eap.gr/>) του οποίου σκοπός είναι η ενίσχυση των σχέσεων και η βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχει το Πανεπιστήμιο στους αποφοίτους του, μέσα από την ενίσχυση δεσμών αλληλεπίδρασης και συνεργασίας μαζί τους καθώς και την ανάπτυξη δράσεων και πρωτοβουλιών στην κατεύθυνση συνεχούς υποστήριξης της επαγγελματικής εξέλιξης αυτών, καθώς και ευκαιριών για επαγγελματική και ακαδημαϊκή ανάπτυξη.

Διαδικασία επιλογής φοιτητών/ριών

Η διαδικασία επιλογής καθορίζεται από το ΕΑΠ και είναι η ίδια για όλα τα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών και βασίζεται σε ανοικτή στους ενδιαφερόμενους ηλεκτρονική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Στο ΠΜΣ ΚΑΟ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι τμημάτων ΑΕΙ και πρώην ΤΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής. Οι αλλοδαποί/ές υποψήφιοι/ες φοιτητές/ριες θα πρέπει να έχουν πιστοποιημένη επάρκεια της Ελληνικής Γλώσσας επιπέδου τουλάχιστον Γ1. Επίσης, απαιτείται από όλους/ες τους/τις φοιτητές/ριες η καλή γνώση της Αγγλικής γλώσσας, επιπέδου τουλάχιστον Β2. Όλοι/ες οι υποψήφιοι/ες φοιτητές/ριες θα πρέπει να ολοκληρώσουν τη διαδικασία εγγραφής σύμφωνα με τις οδηγίες της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Όλα τα στάδια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών/ριών δημοσιεύονται με σχετικές ανακοινώσεις στην κεντρική ιστοσελίδα του ΕΑΠ.

Διάρθρωση Προγράμματος Σπουδών

Η δομή του Προγράμματος διασφαλίζει την εισαγωγή των φοιτητών/ριών στα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος Σπουδών, χωρίς να προαπαιτούνται συγκεκριμένες γνώσεις, διασφαλίζοντας σημαντική επιστημονική κατάρτιση με την αποφοίτησή τους. Με τη συμβολή όλων των μελών ΣΕΠ προσπαθούμε διαρκώς να βελτιώνουμε και να εμπλουτίζουμε το διδακτικό υλικό των ΘΕ, με τη δημιουργία και ανάρτηση βοηθητικού διδακτικού υλικού και διαφανειών που διευκολύνουν τη μελέτη σε ένα Πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές/ριες για να αποκτήσουν το Πτυχίο του ΠΜΣ ΚΑΟ, θα πρέπει να παρακολουθήσουν επιτυχώς εννιά (9) Θεματικές Ενότητες (Θ.Ε.) κατά τη διάρκεια κατ' ελάχιστο τριών (3) εξαμήνων και να εκπονήσουν στο τελευταίο τέταρτο εξαμήνο Διπλωματική Εργασία. Συνεπώς η ελάχιστη διάρκεια φοίτησης είναι 4 εξάμηνα. Αυτό σημαίνει ότι οι φοιτητές/ριες έχουν τη δυνατότητα να αποφασίσουν για το ρυθμό των σπουδών τους ανά εξάμηνο. Κατά την πρώτη τους εγγραφή οι φοιτητές/ριες μπορούν να επιλέξουν από μία (1) έως τρεις (3) Θ.Ε. Κατά την επανεγγραφή τους σε επόμενο εξάμηνο, το σύνολο των Θ.Ε. για τις οποίες έχουν κατοχυρώσει δικαίωμα συμμετοχής μόνο σε εξετάσεις και των νέων Θ.Ε. που δηλώνουν δεν μπορεί να υπερβεί τις έξι (6) Θ.Ε. Οι νέες Θ.Ε. (με πλήρεις υποχρεώσεις) δεν μπορούν να είναι περισσότερες από τρεις ανά εξάμηνο. Όλες οι Θ.Ε. που προσφέρονται είναι Θ.Ε. επιστημονικής περιοχής.

Οι Θ.Ε. που προσφέρονται στα τρία πρώτα εξάμηνα είναι συνολικά εννιά και είναι όλες υποχρεωτικές όπως επίσης υποχρεωτική είναι η εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας στο τέταρτο εξάμηνο που είναι και το τελευταίο.

Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού εξαμήνου και σε κάθε Θ.Ε., οι φοιτητές/ριες συναντώνται τρεις (3) φορές με τον Καθηγητή-Σύμβουλο (μέλος ΣΕΠ – Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό του ΕΑΠ) του Τμήματός τους (είτε με φυσική παρουσία είτε μέσω τηλεδιάσκεψης εάν έχουν επιλέξει ηλεκτρονικό τμήμα), ο/η οποίος/α είναι υπεύθυνος/η για να ενημερώνει, να εμπυχώνει, και να συμβουλεύει τους/τις φοιτητές/ριες. Οι συναντήσεις αυτές είναι τετράωρες και αποκαλούνται **Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις (ΟΣΣ)**. Σκοπός των ΟΣΣ είναι κυρίως η επεξεργασία και ανάπτυξη όλων όσων οι φοιτητές/ριες θα πρέπει να μελετήσουν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 όλες οι ΟΣΣ πραγματοποιήθηκαν για όλα τα Τμήματα με τηλεδιάσκεψη.

Ο συντονισμός και εναρμόνιση μεταξύ των Θ.Ε. πραγματοποιείται από τον/την Δ/ντη/ντρια του ΠΜΣ και τους Συντονιστές των Θ.Ε. που αποτελούν την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (ΕπΠΣ). Όταν παρατηρούνται επικαλύψεις της ύλης μεταξύ Θ.Ε. ή κενά δύναται να γίνει επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση της ύλης των Θ.Ε. Η πρόταση συντάσσεται από την ΕπΠΣ η οποία όμως για να υλοποιηθεί θα πρέπει στη συνέχεια να εγκριθεί από την Κοσμητεία της Σχολής και τελικά να υλοποιηθεί εφόσον γίνει αποδεκτή από τη Διοικούσα Επιτροπή (Δ.Ε.) του ΕΑΠ.

Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων Θ.Ε. που διασφαλίζει ότι οι φοιτητές/ριες προχωρώντας σε νέες Θ.Ε., διαθέτουν επαρκείς γνώσεις ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στα νέα γνωστικά αντικείμενα που θα διδαχθούν. Συγκεκριμένα:

- Οι φοιτητρίες/τές μπορούν να επιλέγουν από μία (1) έως τρεις (3) Θ.Ε. το εξάμηνο
- Στο 1ο εξάμηνο, εάν επιλέξουν μία (1) Θ.Ε. τότε αυτή πρέπει να είναι η ΚΑΟ50, εάν επιλέξουν δύο (2) Θ.Ε. τότε αυτές πρέπει να είναι οι ΚΑΟ50 και ΚΑΟ51 εάν, τέλος, επιλέξουν και τρίτη Θ.Ε. τότε αυτή θα είναι η ΚΑΟ52. Στα επόμενα δύο εξάμηνα, μπορούν να επιλέξουν όποια

από τις ΘΕ του εξαμήνου επιθυμούν υπό τον όρο ότι θα επιλέξουν ταυτόχρονα και τις Θ.Ε. που τους έχουν απομείνει από το προηγούμενο εξάμηνο. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας γίνεται μετά την επιτυχή ολοκλήρωση και των εννέα (9) Θ.Ε. του Προγράμματος.

Το ΜΠΣ ΚΑΟ δεν έχει Θ.Ε. που προσφέρονται από άλλα ΠΣ ούτε προσφέρει Θ.Ε. σε άλλα ΠΣ του ΕΑΠ.

Όπως προαναφέρθηκε το ΠΜΣ ΚΑΟ περιλαμβάνει την εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ) η οποία πρέπει να αφορά ζητήματα σχετικά με τις Θεματικές Ενότητες και τους επιμέρους άξονες που τις συγκροτούν. Η διπλωματική εργασία μπορεί να στηρίζεται σε πρωτογενή εμπειρική έρευνα ή σε πρωτότυπη κριτική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Στη ΜΔΕ συνδυάζονται θεωρητικές και εφαρμοσμένες πτυχές του επιστημονικού πεδίου του Προγράμματος.

Προαπαιτούμενα για την εκπόνηση ΔΕ: Η επιτυχής ολοκλήρωση των εννέα (9) Θ.Ε. του 1ου, 2ου και 3ου εξαμήνου.

Σε ότι αφορά τη διαδικασία επιλογής και ολοκλήρωσης υπάρχει ο [Κανονισμός Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών των ΠΜΣ της ΣΚΕ](#) που ανανεώνεται και για ζητήματα που δεν προβλέπονται στον Κανονισμό ΜΔΕ της ΣΚΕ, υπάρχει ο [Γενικός Κανονισμός Εκπόνησης Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών σε ΠΜΣ με Θ.Ε. εξαμηνιαίας διάρκειας](#).

Ειδικότερα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό Εκπόνησης Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών σε ΠΜΣ με Θ.Ε. εξαμηνιαίας διάρκειας, οι φοιτητές/ριες του ΠΜΣ ΚΑΟ υποβάλλουν ηλεκτρονικά κατά τις προβλεπόμενες ημερομηνίες την πρόταση του θέματος που τους ενδιαφέρει. Δεν προβλέπεται η εκπόνηση ομαδικών διπλωματικών εργασιών.

Η πρόταση, είναι έκτασης 500 – 700 λέξεων και περιλαμβάνει τα εξής: τίτλο, σκοπό/ερευνητική υπόθεση, μεθοδολογία, προσδοκώμενα αποτελέσματα και βασική βιβλιογραφία 5 έως 10 τίτλους.

Το θέμα της Δ.Ε. πρέπει να εμπίπτει σε ένα από τα έξι προτεινόμενα θεματικά πεδία, τα οποία εστιάζουν σε κάποιες συγκεκριμένες διαστάσεις / προσεγγίσεις της ΚΑΟ, αντιστοιχώντας και συνθέτοντας Θεματικές Ενότητες του ΠΜΣ ΚΑΟ με τις οποίες έχουν ήδη εξοικειωθεί κατά την διάρκεια των σπουδών τους. Παράλληλα για τη διευκόλυνση της επιλογής αναρτάται κάθε έτος Ενδεικτική θεματολογία Διπλωματικών Εργασιών που αφορούν κατά μέσο όρο 50 θέματα. Τα παραπάνω θεματικά πεδία και ενδεικτικές προτάσεις καθορίζονται από τον/την ΔΠΣ σε συνεργασία με τα μέλη της ΕΠΣ και αναρτώνται στον δικτυακό τόπο του ΕΑΠ, πριν την έναρξη της περιόδου υποβολής της σχετικής δήλωσης από τους/τις φοιτητές/ριες.

Ο προβλεπόμενος χρόνος εκπόνησης είναι ένα εξάμηνο σπουδών. Η τυπική έναρξη και λήξη εκπόνησης της ΜΔΕ προβλέπεται στο ακαδημαϊκό ημερολόγιο ή/και ανακοινώνεται από το αρμόδιο διοικητικό τμήμα.

Πίνακας 1. Θεματικές Ενότητες Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ

Θεματική Ενότητα	Κωδικός ΘΕ	Έτος Σπουδών	Μονάδες ECTS	Θεωρητική / Εργαστηριακή	Κορμού/ Επιλογής	Προαπαιτούμενες ΘΕ	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ), Εργαστήριο (Ε), Ομαδική Συμβουλευτική Συνάντηση (ΟΣΣ)	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ΣΚΕ
Έννοιες και θεωρίες της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας	ΚΑΟ50	1 ^ο – 1 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 248
Οργανωτικές μορφές και τύποι της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας	ΚΑΟ51	1 ^ο – 1 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 248-249
Τα κοινά: ένα εναλλακτικό παράδειγμα	ΚΑΟ52	1 ^ο – 1 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 249-250
Χωρική Ανάπτυξη, Κοινωνική Καινοτομία και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία	ΚΑΟ60	1 ^ο – 2 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 250-251
Δημόσιες πολιτικές και θεσμικό πλαίσιο για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία	ΚΑΟ61	1 ^ο – 2 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 251-252
Κοινωνικά κινήματα, κράτος και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία	ΚΑΟ62	1 ^ο – 2 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 252-253
Επιχειρηματικός σχεδιασμός Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας	ΚΑΟ70	2 ^ο – 1 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 253-254
Διακυβέρνηση κοινωνικών επιχειρημάτων	ΚΑΟ71	2 ^ο – 1 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 254-255
Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματοδότηση επιχειρήσεων της Κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας	ΚΑΟ72	2 ^ο – 1 ^ο	10	Θεωρητική	Κορμού		ΟΣΣ	http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 255-256
Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία	ΚΑΟΔΕ	2 ^ο - 2 ^ο	30	Θεωρητική	Κορμού	9 ΘΕ		http://courses.eap.gr/ , http://open.eap.gr , https://apothesis.eap.gr/	σελ. 256-257

Πρακτική άσκηση

Στο Πρόγραμμα Σπουδών δεν υπάρχει θεσμοθετημένη πρακτική άσκηση των φοιτητών/ριών.

Εξεταστικό σύστημα

Το εξεταστικό σύστημα λαμβάνει υπόψη του την απόδοση του/της φοιτητή/ριας καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού εξαμήνου, συνδυάζοντας υποχρεωτικά: δύο μικρές γραπτές Εργασίες (ΜΓΕ), μία γραπτή εργασία (ΓΕ) και τις τελικές γραπτές εξετάσεις, ενώ μπορούν να υπάρχουν και προαιρετικές εβδομαδιαίες δραστηριότητες (ΕΔ). Η υποχρέωση εκπόνησης από τους/τις φοιτητές/ριες των ΜΓΕ και της ΓΕ συμβάλλει στο να ελέγχουν τις γνώσεις τους στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας και να εντοπίζουν με τη βοήθεια και της καθοδήγησης των ΣΕΠ τις αδυναμίες τους. Η ΓΕ και οι ΜΓΕ υπόκεινται σε έλεγχο λογοκλοπής (turnitin). Τα αποτελέσματα της έκθεσης λογοκλοπής αξιολογούνται από τις επιτροπές λογοκλοπής των Θ.Ε. Οι ΜΓΕ και η ΓΕ, καθώς και η ανατροφοδότηση και αξιολόγησή τους από το μέλος ΣΕΠ, βρίσκονται στη πλατφόρμας study.eap.gr και είναι προσβάσιμες τόσο στον διδάσκοντα και στον φοιτητή ή φοιτήτρια, όσο και στον Συντονιστή της ΘΕ και στον/στην ΔΠΣ του ΠΜΣ. Η ενεργοποίηση του βαθμού των ΜΓΕ και της ΓΕ είναι εφικτή μόνο όταν οι φοιτητές/ριες επιτύχουν στις τελικές ή επαναληπτικές γραπτές εξετάσεις και εγγυάται την αντικειμενική αξιολόγηση των φοιτητών/ριών.

Βαθμολογική βαρύτητα των ΔΕ, ΓΕ και Τελικών (ή επαναληπτικών εξετάσεων):

Στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού, κάθε ΜΓΕ συνεισφέρει με συντελεστή βαρύτητας 10%, ενώ η ΓΕ με συντελεστή βαρύτητας 20%. Η βαθμολογία των εν λόγω εργασιών ενεργοποιείται μόνο με βαθμολογία μεγαλύτερη ή ίση της βάσης (≥ 5) στις τελικές ή επαναληπτικές εξετάσεις (ΤΕ), οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού στη Θ.Ε. με συντελεστή βαρύτητας 60%. Ο τελικός βαθμός της εκάστοτε Θ.Ε., στην κλίμακα με άριστα το 10, υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Τελικός Βαθμός Θ.Ε.} = \text{ΜΓΕ1} \times 0.1 + \text{ΜΓΕ2} \times 0.1 + \text{ΓΕ} \times 0.2 + \text{ΤΕ} \times 0.6$$

Δικαίωμα συμμετοχής στην τελική εξέταση κατοχυρώνεται εφόσον ο συγκεντρώνεται τουλάχιστον το 50% του αθροίσματος του δυνητικά άριστα από το σύνολο των αξιολογούμενων εργασιών, ήτοι 20 μονάδες συνολικά από τις 100, στη βάση των συντελεστών βαρύτητας που προαναφέρονται. Δηλαδή:

$$\text{ΜΓΕ1 (10\%), ΜΓΕ2 (10\%), ΓΕ (20\%)}$$

Ελάχιστες απαιτούμενες μονάδες για συμμετοχή στις εξετάσεις

$$\text{ΜΓΕ1} \times 1 + \text{ΜΓΕ2} \times 1 + \text{ΓΕ} \times 2 \geq 20/100$$

Οι τελικές εξετάσεις (και οι επαναληπτικές που διενεργούνται 15 ημέρες μετά τις τελικές εξετάσεις το εαρινού εξαμήνου) πραγματοποιούνται είτε εξ' αποστάσεως είτε δια ζώσης ανάλογα με την απόφαση της κάθε ΟΔΠ. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 όλες οι εξετάσεις πραγματοποιήθηκαν εξ αποστάσεως. Οι φοιτητές/ριες έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε έως και τρεις (3) διαδοχικές εξετάσεις (τελικές και επαναληπτικές) χωρίς να παρακολουθήσουν ξανά τη ΘΕ.

Για τη βαθμολόγηση των Διπλωματικών Εργασιών και προκειμένου να διασφαλίζεται η ομοιόμορφη αξιολόγηση των φοιτητών/ριών του ΠΜΣ ΚΑΟ (αλλά και συνολικά των ΜΔΕ στα ΠΣ της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών), ο τελικός βαθμός της Επιτροπής Κρίσης συνιστάται να διαμορφώνεται στη βάση της αξιολόγησης του γραπτού υποβληθέντος κειμένου με συντελεστή βαρύτητας 80% και της προφορικής παρουσίασης με συντελεστή βαρύτητας 20%. Σε περίπτωση που ο τελικός βαθμός

αξιολόγησης της εργασίας είναι μη προβιβάσιμος, η Εξεταστική Επιτροπή οφείλει να τεκμηριώσει γραπτώς τους λόγους αποτυχίας της εργασίας.

Ως γενικό συμπέρασμα της ενότητας, μπορεί να αναφερθεί ότι το εξεταστικό σύστημα κρίνεται σε γενικές γραμμές ως ικανοποιητικό και επαρκές και διασφαλίζει την αντικειμενικότητα στην βαθμολόγηση και τη διαφάνεια.

Διεθνής διάσταση Προγράμματος Σπουδών

Στο ΠΜΣ ΚΑΟ υπάρχει ένας διδάσκοντας με ερευνητική ή/και διδακτική δραστηριότητα σε χώρα του εξωτερικού.

Το ΠΜΣ ΚΑΟ δεν συμμετέχει σε προγράμματα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας και δεν υπάρχουν συμφωνίες διμερούς συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού.

Στο ΠΜΣ απονεμήθηκε το "E-xcellence Label for Associates in Quality" από την Ευρωπαϊκή Ένωση Πανεπιστημίων Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (EADTU).

Στο ΠΜΣ ΚΑΟ όλες οι Θ.Ε. διδάσκονται στην ελληνική γλώσσα και εφαρμόζεται το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων (ECTS) στα πλαίσια της κεντρικής πολιτικής του Ιδρύματος.

Το ΕΑΠ μέσω ΠΜΣ είναι associate partner σε πρόγραμμα Erasmus+ μέχρι 31/3/2024

Από τις 20/2/2022 υπάρχει συμμετοχή του ΕΑΠ (μέσω του ΠΜΣ ΚΑΟ) ως associated partner στο έργο ERASMUS+ SE4CES <https://socialeconomy4ces.auth.gr/> ανάπτυξης πανευρωπαϊκού εκπαιδευτικού υλικού για την Κοινωνική Οικονομία. Το πρόγραμμα Erasmus SE4CES <https://socialeconomy4ces.auth.gr/> αφορά στην ένωση και αλληλεπίδραση των **4 δυνάμεων της Κοινωνικής Οικονομίας**: (1) Κοινωνική ανάπτυξη, (2) Δικτύωση / Διασύνδεση επιχειρημάτων και τόπων, (3) Συν-Δημιουργία της γνώσης και (4) Συνεργατικές εκπαιδευτικές πρακτικές. Το πρόγραμμα υλοποιείται από 4 χώρες και συμμετέχουν σε αυτό <https://socialeconomy4ces.auth.gr/partners>): 4 πανεπιστήμια (ΑΠΘ – Συντονιστής του έργου, AUB, ESSEX, BOLOGNA), 3 σημαντικοί φορείς-δίκτυα επιχειρημάτων Κοινωνικής Οικονομίας (AICCON, COOPSEU, FEBEA) και 2 ινστιτούτα έρευνας και στήριξης της ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας (ANKA, STIMMULI). Παράλληλα υπάρχει μία Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή στην οποία συμμετέχουν διεθνούς φήμης επιστήμονες. Τέλος μέχρι τώρα υπάρχουν 13 associated partners που συμμετέχουν στις δράσεις του προγράμματος. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν με διάφορους ρόλους τα μέλη ΣΕΠ: Γ. Γριτζάς (Δ/ντής ΚΑΟ) Θ. Ανθοπούλου & Κ. Καβουλάκος (ΕΠΣ-ΚΑΟ), Γ. Αλεξόπουλος, Ά. Βαρβαρούσης (ενεργά μέλη ΣΕΠ-ΚΑΟ) Ε. Αμανατίδου, Β. Κωστάκης (ενεργά σε προηγούμενα χρόνια ΣΕΠ-ΚΑΟ και επιβλέποντες / συνεπιβλέποντες διπλωματικών εργασιών ΠΜΣ-ΚΑΟ). Το ΠΜΣ ΚΑΟ και κατ' επέκταση η ΣΚΕ και το ΕΑΠ με τη συμμετοχή τους ως associated partner λαμβάνουν μέρος στη συνδιαμόρφωση / συν-δημιουργία των προαναφερόμενων στόχων και έτσι: (α) έχουν την ευκαιρία να εμπλουτίσουν το εκπαιδευτικό υλικό του ΠΜΣ ΚΑΟ με έναν οργανικό τρόπο και σε επαφή με ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, (β) οι φοιτητές/ριες και καθηγητές/τριες συμμετέχουν σε μία ευρωπαϊκή καινοτόμα προσπάθεια συν-δημιουργίας υλικού και μεθόδων διδασκαλίας που ανταποκρίνονται σε διαπιστωμένες ανάγκες του πεδίου της Κοινωνικής Οικονομίας και στη συνεχή αλληλοτροφοδότηση των 3 επιμέρους ενδιαφερόμενων ομάδων (καθηγητών-εκπαιδευόμενων / επιχειρήσεων / οργανώσεων ΚΑΟ) και (γ) η ΣΚΕ και το ΕΑΠ ακολουθεί και συνδιαμορφώνει σύγχρονες προσπάθειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο που αναβαθμίζουν την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Ειδικότερα το έτος 2023-24 στο πλαίσιο του Προγράμματος υπήρξε συγγραφή υλικού και εκπαιδευτικών μεθόδων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλες τις θεματικές ενότητες

Εσωτερική αξιολόγηση του Προγράμματος Σπουδών

Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης όλων των ΠΣ εμπίπτει στην ετήσια διαδικασία αξιολόγησης των Σχολών σύμφωνα με τις προτεινόμενες από την ΕΘΑΑΕ αρχές και στοχεύει στην άντληση πληροφοριών για τον προσδιορισμό του επιπέδου ποιότητας όλων των συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Διάρκης στόχος της αξιολόγησης είναι η συνεισφορά στη συνεχόμενη ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Πανεπιστημίου, των Σχολών αλλά και των ΠΣ.

Επιπλέον, το ΠΣ αξιολογείται εσωτερικά ανά ακαδημαϊκό έτος από την/τον ΔΠΣ και την ΟΜΕΑ της Σχολής μέσω της συμπλήρωσης της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης του ΠΣ. Με βάση την έκθεση η Επιτροπή ΜΟΔΙΠ καταλήγει σε πόρισμα και ενδεχόμενες προτάσεις βελτίωσης το οποίο διαβιβάζεται στην/το ΔΠΣ του ΠΣ. Η έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης αναρτάται στον ιστότοπο της ΜΟΔΙΠ.

Εξωτερική αξιολόγηση/πιστοποίηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Η περιοδική πιστοποίηση των ΠΣ οργανώνεται από την ΕΘΑΑΕ και πραγματοποιείται με διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης από επιτροπές ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων. Η πιστοποίηση του Προγράμματος σπουδών, βάσει των εκθέσεων των επιτροπών, παρέχεται από την ΕΘΑΑΕ για συγκεκριμένη διάρκεια, μετά τη λήξη της οποίας πραγματοποιείται επαναπιστοποίησή του. Η πιστοποίηση ποιότητας των ΠΣ λειτουργεί ως μέσο εξακρίβωσης της συμμόρφωσης του Προγράμματος σπουδών με τις απαιτήσεις του προτύπου και ως καταλύτης για τη βελτίωσή του, ενώ μπορεί, επιπλέον, να προσφέρει νέες προοπτικές στη διεθνή ανταγωνιστικότητα των απονεμόμενων τίτλων. Οι ακαδημαϊκές μονάδες και τα Ιδρύματα οφείλουν να λαμβάνουν σταθερά υπόψη τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της επιτροπής εμπειρογνομόνων για τη συνεχή βελτίωση του προγράμματος.

Μετά την παραλαβή της έκθεσης εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης του ΠΣ, η ΜΟΔΙΠ σε συνεργασία με την ακαδημαϊκή μονάδα (ΔΠΣ και Κοσμητεία) μελετά την Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης για να αποφασίσει την υιοθέτηση μέρους ή του συνόλου των συστάσεων της Επιτροπής Εξωτερικής Αξιολόγησης & Πιστοποίησης και την κατάρτιση του Σχεδίου Δράσης. Στο Σχέδιο Δράσης, το οποίο εγκρίνεται από την Κοσμητεία της Σχολής του ΠΜΣ, καταγράφονται οι ενέργειες που θα πραγματοποιηθούν με τη χρήση των αναγκαίων πόρων και θα συμβάλουν στην επίτευξη βελτιώσεων και στην άρση των αδυναμιών που έχει εντοπίσει η Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης & Πιστοποίησης. Το συγκεκριμένο από την Κοσμητεία Σχέδιο Δράσης του ΠΜΣ αποστέλλεται στη ΜΟΔΙΠ για τις αναγκαίες ενέργειες στο πλαίσιο της εσωτερικής αξιολόγησης του ΠΜΣ. Μετά την πάροδο δύο ετών από την ημερομηνία της πιστοποίησης, η ακαδημαϊκή μονάδα (ΔΠΣ, Κοσμητεία) αποτιμά τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν, την πρόοδο που έχει συντελεστεί κατά την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης και συντάσσει τον πίνακα «Παρακολούθηση Αποτελεσμάτων». Στον πίνακα «Παρακολούθηση Αποτελεσμάτων» αποτυπώνονται: - τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί, - ο βαθμός επίτευξης των αποτελεσμάτων, - οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν για τη συμμόρφωση ως προς τις συστάσεις της εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης. Η Έκθεση Παρακολούθησης, αφού οριστικοποιηθεί μετά από συνεργασία της ΜΟΔΙΠ και της ακαδημαϊκής μονάδας (όπου απαιτείται), αποστέλλεται στην ΕΘΑΑΕ από τη ΜΟΔΙΠ και

δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος, ως συνοδευτικό έγγραφο της Έκθεσης Εξωτερικής Αξιολόγησης & Πιστοποίησης του ΠΣ.

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΟ)» της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών (ΣΚΕ) του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) αξιολογήθηκε από Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης & Πιστοποίησης κατά τις ημερομηνίες 11 έως 16 Ιουνίου 2024.

Το τελικό αποτέλεσμα της Επιτροπής ήταν ότι, το Πρόγραμμα Σπουδών ΚΑΟ **συμμορφώνεται πλήρως (Fully Compliant)** με τις αρχές του Προτύπου Ποιότητας ΠΜΣ της ΕΘΑΑΕ και τις Αρχές Διασφάλισης Ποιότητας του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ESG 2015) για το επίπεδο σπουδών 7 του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων. Η διάρκεια της πιστοποίησης του ΠΜΣ ΚΑΟ ορίστηκε για πέντε έτη, από **11-11-2024** έως **10-11-2029**.

Η Έκθεση Παρακολούθησης του ΠΜΣ ΚΑΟ θα συνταχθεί και θα υποβληθεί στην ΕΘΑΑΕ πριν την λήξη της διετίας από την έναρξη ισχύος της πιστοποίησης, ήτοι έως 11/11/2026.

Β' μέρος: Στατιστικά Στοιχεία Τρέχοντος Ακαδημαϊκού Έτους και Συμπεράσματα

1. Σε τι ποσοστό κατακτήθηκαν οι στόχοι που είχαν τεθεί για το ΠΣ γι' αυτό το ακαδημαϊκό έτος; Τι έφταιξε στις περιπτώσεις που υπήρξε μεγάλη απόκλιση από τους στόχους;

Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2023-2024 επετεύχθησαν οι περισσότεροι στόχοι που είχαν οριστεί.

Ως προς τις περιπτώσεις όπου υπήρξε απόκλιση από την τιμή στόχου, η απόκλιση αφορά τον αριθμό του διδακτικού προσωπικού του ΠΜΣ που εγγράφηκε στον κύκλο επιμόρφωσης που παρέχει το ΕΑΠ, μέσω του ΚΕΔΙΒΙΜ (μικρότερος του στόχου).

Το ΠΜΣ απασχολεί σχετικά μικρό αριθμό μελών ΣΕΠ και ο στόχος ήταν αρκετά υψηλός. Η υποχρέωση παρακολούθησης για τα νέα μέλη ΣΕΠ που υπάρχει ως πολιτική του ΕΑΠ θα βελτιώσει μελλοντικά τα αποτελέσματα, αλλά θα εξαρτηθεί από το αν αναλάβουν ΘΕ νέα μέλη ΣΕΠ, ειδικά ο δείκτης δεν θα είναι χρήσιμος για τα έτη που δεν θα συμβαίνει αυτό.

Αντιστοίχως, σε ό,τι αφορά, τον αριθμό των νεοεισαχθέντων/εισών φοιτητών/ριών ως προς τις προτεινόμενες θέσεις φοίτησης, απαιτούνται επιπλέον ισχυρές προωθητικές ενέργειες, που θα γνωστοποιήσουν το Πρόγραμμα σε μεγαλύτερο αριθμό ενδιαφερομένων.

2. Πώς κρίνετε τη βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

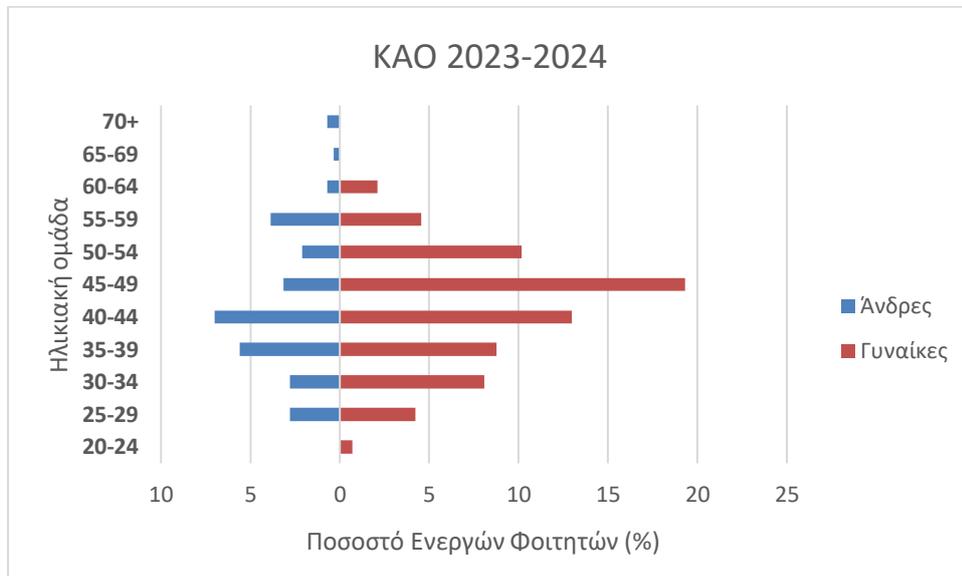
Πίνακας 2. Επιτομή στοιχείων του αξιολογούμενου ΠΣ

	2023-2024	2022-2023	2021-2022	2020-2021	2019-2020
Συνολικός αριθμός φοιτητών	285	372	369	494	448
Σύνολο προσφερόμενων θέσεων	300	400	400	400	400
Συνολικός αριθμός αιτήσεων	55	116	108	224	210
Συνολικός αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών	35	84	89	167	161
Συνολικός αριθμός αποφοίτων	77	89	63	61	57
Άλλες κατηγορίες*	0	0	0	0	0
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	1	2	3	2	1
Σύνολο ΘΕ	10	10	10	10	10
Σύνολο Υποχρεωτικών ΘΕ	10	10	10	10	10
Σύνολο ΘΕ Επιλογής	0	0	0	0	0
Μ.Ο. βαθμού πτυχίου	8.05	7.99	8.29	7.92	8.09

*Κρατούμενοι, ρομά, ΚΕΘΕΑ

Το ακαδ. έτος 2023-2024 οι αλλοδαποί/ές φοιτητές/ριες που συμμετείχαν στο ΠΣ ήταν περίπου το 4% των ενεργών φοιτητών/ριών.

Τα ποσοστά ενεργών φοιτητών/ριών για το ακαδ. έτος 23-24, ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα αποτυπώνονται στο παρακάτω γράφημα:

Γράφημα 1: Κατανομή ενεργών φοιτητών (%) ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα

Πίνακας 3. Εξέλιξη των εγγεγραμμένων φοιτητών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία – ΚΑΟ

	2023-2024	2023-2024 B	2023-2024 A	2022-2023	2022-2023 B	2022-2023 A	2021-2022	2021-2022 B	2021-2022 A	2020-2021	2020-2021 B	2020-2021 A	2019-2020	2019-2020 B	2019-2020 A
Μεταπτυχιακοί φοιτητές	285	209	266	372	285	339	369	307	347	494	429	395	448	372	375
Άλλες κατηγορίες*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	1	0	1	2	1	2	3	3	2	2	2	1	1	1	1

*κρατούμενοι, ρομά, ΚΕΘΕΑ

Πίνακας 4. Εξέλιξη των εισερχομένων φοιτητών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ

	2023-2024	2023-2024 B	2023-2024 A	2022-2023	2022-2023 B	2022-2023 A	2021-2022	2021-2022 B	2021-2022 A	2020-2021	2020-2021 B	2020-2021 A	2019-2020	2019-2020 B	2019-2020 A
Σύνολο προσφερομένων θέσεων	300	150	150	400	200	200	400	200	200	400	200	200	400	200	200
Σύνολο αιτήσεων	55	9	46	116	32	84	108	21	87	224	89	135	210	90	120
Συνολικός αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών	35	5	30	84	20	64	89	15	74	167	73	94	161	67	94
Άλλες κατηγορίες*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1
Αριθμός αποφοίτων	77	38	39	89	42	47	63	40	23	61	32	29	57	41	16

*κρατούμενοι, ρομά, ΚΕΘΕΑ

Στοιχεία Εξετάσεων -Εγκατάλειψη σπουδών (Drop out)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΜΕΑ, το 2023-24 υπήρχαν συνολικά 657 εγγραφές σε Θεματικές Ενότητες για τις οποίες το 89,5% των φοιτητών/ριών συμμετείχε σε τουλάχιστον μια εξέταση και εκ των οποίων το 98,5% ολοκλήρωσε τη Θεματική Ενότητα. Το ποσοστό επιτυχόντων σε σχέση με όλες τις δηλώσεις Θεματικών Ενότητων στο ΠΣ αγγίζει το 88,1% .

Ο μέσος χρόνος λήψης του τίτλου του Προγράμματος Σπουδών είναι 3,55 έτη με μέσο ποσοστό εγκατάλειψης σπουδών 26,1% από τους οποίους το 72,3% των διαγραφέντων είχε εγγραφεί σε Θεματική Ενότητα μόνο μία χρονιά και το 43,8% των διαγραφέντων είχε συμμετάσχει στην εκπαιδευτική διαδικασία (είχε δώσει έστω και μία εργασία). Το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024 εγκατέλειψαν τις σπουδές τους το 20% των εγγεγραμμένων, ενώ:

- το 5,7% των εγγεγραμμένων διαγράφηκε πριν την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους (δεν είχε δηλώσει Θεματική Ενότητα)
- το 14,3% των διαγραφέντων είχε συμμετάσχει στην εκπαιδευτική διαδικασία (είχε δώσει έστω και μία εργασία).

Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού και διάρκεια σπουδών των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία – ΚΑΟ

Έτος Εισαγωγής	Εγγραφέντες Νεοεισερχόμενοι	Αποφοιτήσαντες διάρκεια σπουδών (σε εξάμηνα)							Μη αποφοιτήσαντες (συμπεριλαμβάνονται και οι διακόψαντες)	Διακόψαντες	Ποσοστιαία αναλογία		
		Κ	Κ+1	Κ+2	Κ+3	Κ+4	Κ+5	>Κ+6			Συνολικό ποσοστό αποφοιτησάντων	Συνολικό ποσοστό μη αποφοιτησάντων (συμπεριλαμβάνονται και οι διακόψαντες)	Συνολικό ποσοστό όσων διέκοψαν
2017-2018	281	28	70	31	15	12	0	0	125	86	55.52%	44.48%	30.60%
2018-2019	174	8	43	26	8	7	0	0	82	53	52.87%	47.13%	30.46%
2019-2020	161	15	40	15	11	0	0	0	80	38	50.31%	49.69%	23.60%
2020-2021	167	18	33	23	0	0	0	0	93	30	44.31%	55.69%	17.96%
2021-2022	89	10	15	0	0	0	0	0	64	16	28.09%	71.91%	17.98%
2022-2023	84	8	0	0	0	0	0	0	76	14	9.52%	90.48%	16.67%
2023-2024	35	0	0	0	0	0	0	0	35	7	0.00%	100.00%	20.00%

Πίνακας 6. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός Αριθμός Αποφοίτων	Κατανομή βαθμών (αριθμός αποφοίτων και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοίτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2019-2020	57	0 0.00%	3 5.26%	37 64.91%	17 29.82%	8.09
2020-2021	61	0 0.00%	6 9.84%	38 62.30%	17 27.87%	7.92
2021-2022	63	0 0.00%	5 7.94%	31 49.21%	27 42.86%	8.29
2022-2023	89	1 1.12%	7 7.87%	61 68.54%	20 22.47%	7.99
2023-2024	77	1 1.30%	8 10.39%	44 57.14%	24 31.17%	8.05
Σύνολο	347	2 0.58%	29 8.36%	211 60.81%	105 30.26%	8.06

* σύνολο και μέσος όρος τελευταίων 5 χρόνων

Εσωτερική αξιολόγηση από τους φοιτητές και Συντονιστές

Το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024 οι φοιτητές/ριες του ΚΑΟ αύξησαν το ποσοστό της συμμετοχής τους σε σχέση με το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Οι φοιτητές/ριες δηλώνουν περισσότερο ικανοποιημένοι/ες από τους/τις καθηγητές/τριες στο Α' και Β' εξάμηνο του 2023-2024, ενώ την μικρότερη ικανοποίηση έχουν από τις διοικητικές/τεχνικές υπηρεσίες και στα δύο εξάμηνα.

Πίνακας 7. Στοιχεία Εσωτερικής Αξιολόγησης από φοιτητές/ριες και Συντονιστές/ριες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ

2023-2024										
Εξάμηνο	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από φοιτητές/ριες	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από Συντονιστές/ριες	Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο		Οργάνωση ΘΕ	Διοικητικές/Τεχνικές Υπηρεσίες	Πλήθος Αξιολογήσεων	Πλήθος δυνατών αξιολογήσεων	Συμμετοχή (%)	
A	4.54	4.91	4.35		4.36	4.26	201	306	65.69%	
B	4.54	4.96	4.35		4.39	4.34	165	224	73.66%	
2022-2023										
Εξάμηνο	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από φοιτητές/ριες	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από Συντονιστές/ριες	Εκπαιδευτικό Υλικό	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες	Οργάνωση ΘΕ	Διοικητικές/Τεχνικές Υπηρεσίες	Πλήθος Αξιολογήσεων	Πλήθος δυνατών αξιολογήσεων	Συμμετοχή (%)	
A	4.48	4.88	4.06	3.97	3.92	4.09	243	423	57.45%	
B	4.56	4.78	4.11	4.17	4.09	4.08	154	311	49.52%	
2021-2022										
Εξάμηνο	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από φοιτητές/ριες	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από Συντονιστές/ριες	Εκπαιδευτικό Υλικό	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες	Οργάνωση ΘΕ	Διοικητικές/Τεχνικές Υπηρεσίες	Πλήθος Αξιολογήσεων	Πλήθος δυνατών αξιολογήσεων	Συμμετοχή (%)	
A	4.50	4.86	4.03	3.97	3.97	4.04	311	592	52.53%	
B	4.50	4.92	4.04	3.98	4.00	4.12	213	422	50.47%	
2020-2021										
Εξάμηνο	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από φοιτητές/ριες	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από Συντονιστές/ριες	Εκπαιδευτικό Υλικό	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες	Οργάνωση ΘΕ	Διοικητικές/Τεχνικές Υπηρεσίες	Πλήθος Αξιολογήσεων	Πλήθος δυνατών αξιολογήσεων	Συμμετοχή (%)	
A	4.43	4.80	3.86	3.78	3.59	3.99	416	580	71.72%	
B	4.46	4.82	3.95	4.00	3.95	4.05	279	618	45.15%	
2019-2020										
Εξάμηνο	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από φοιτητές/ριες	Αξιολόγηση Καθηγητών/ριών από Συντονιστές/ριες	Εκπαιδευτικό Υλικό	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες	Οργάνωση ΘΕ	Διοικητικές Υπηρεσίες	Τεχνικές Υπηρεσίες	Πλήθος Αξιολογήσεων	Πλήθος δυνατών αξιολογήσεων	Συμμετοχή (%)
A	4.33	4.74	3.87	3.95	3.73	3.47	3.98	263	617	42.63%
B	4.43	4.96	3.83	4.01	3.89	3.49	3.69	238	545	43.67%

Διάρθρωση Προγράμματος Σπουδών

Πίνακας 8. Θεματικές Ενότητες Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ

Θεματική Ενότητα	Συντονιστής	Αριθμός ΟΣΣ/ Εργαστηρίων	Αριθμός Εργασιών	Εκπαιδευτικό Υλικό*	Αριθμός Τμημάτων	Αριθμός Διδασκόντων	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων	Χρήση ΤΠΕ
Έννοιες και θεωρίες της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ50Α	ΓΡΙΤΖΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	3	3	42	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Έννοιες και θεωρίες της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ50Β	ΓΡΙΤΖΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	3	3	42	1	1	Ναι	Ναι	Ναι
Οργανωτικές μορφές και τύποι της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ51Α	ΚΟΥΤΣΟΥ ΣΤΑΥΡΙΑΝΗ	3	3	42	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Οργανωτικές μορφές και τύποι της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ51Β	ΚΟΥΤΣΟΥ ΣΤΑΥΡΙΑΝΗ	3	3	42	1	1	Ναι	Ναι	Ναι
Τα κοινά: ένα εναλλακτικό παράδειγμα - ΚΑΟ52Α	ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ	3	3	76	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Τα κοινά: ένα εναλλακτικό παράδειγμα - ΚΑΟ52Β	ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ	3	3	76	1	1	Ναι	Ναι	Ναι
Χωρική ανάπτυξη, κοινωνική Καινοτομία και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ60Α	ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΟΣΙΑ	3	3	57	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Χωρική ανάπτυξη, κοινωνική Καινοτομία και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ60Β	ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΟΣΙΑ	3	3	57	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Δημόσιες πολιτικές και θεσμικό πλαίσιο για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ61Α	ΑΔΑΜ ΣΟΦΙΑ	3	3	41	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Δημόσιες πολιτικές και θεσμικό πλαίσιο για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ61Β	ΑΔΑΜ ΣΟΦΙΑ	3	3	41	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Κοινωνικά κινήματα, κράτος και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ62Α	ΚΑΒΟΥΛΑΚΟΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΙΩΣΗΦ	3	3	41	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Κοινωνικά κινήματα, κράτος και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ62Β	ΚΑΒΟΥΛΑΚΟΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΙΩΣΗΦ	3	3	41	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Επιχειρηματικός σχεδιασμός Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ70Α	ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	3	3	21	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Επιχειρηματικός σχεδιασμός Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ70Β	ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	3	3	21	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Διακυβέρνηση κοινωνικών εγχειρημάτων - ΚΑΟ71Α	ΣΕΡΓΑΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	3	3	21	2	2	Ναι	Ναι	Ναι

Διακυβέρνηση κοινωνικών εγχειρημάτων - ΚΑΟ71Β	ΣΕΡΓΑΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	3	3	21	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματοδότηση επιχειρήσεων της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ72Α	ΚΟΥΜΑΝΑΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	3	3	27	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματοδότηση επιχειρήσεων της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ72Β	ΚΟΥΜΑΝΑΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	3	3	27	2	2	Ναι	Ναι	Ναι
Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία - ΚΑΟΔΕΑ							Ναι	Ναι	Ναι
Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία - ΚΑΟΔΕΒ							Ναι	Ναι	Ναι

*Το πλήθος του εκπαιδευτικού υλικού προκύπτει ως άθροισμα όλων των τμημάτων εκπαιδευτικού υλικού (τόμοι, άρθρα, cd, wiki κ.α.) ανεξαρτήτως τύπου, όπως αυτά καταγράφονται στο πακέτο φοιτητή.

Εξεταστικό σύστημα

Πίνακας 9. Θεματικές Ενότητες Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ

Θεματική Ενότητα	Αριθμός Εγγεγραμμένων Φοιτητών	Αριθμός Συμμετεχόντων Φοιτητών στις Εξετάσεις	Αριθμός Επιτυχόντων Φοιτητών	Αριθμός Φοιτητών που αξιολόγησαν	Αριθμός Φοιτητών με δυνατότητα αξιολόγησης	Ποσοστό Επιτυχίας στις Εξετάσεις
Έννοιες και θεωρίες της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ50-Α	30	24	21	20	27	87.50%
Έννοιες και θεωρίες της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ50-Β	9	7	7	4	4	100.00%
Οργανωτικές μορφές και τύποι της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ51-Α	30	23	23	24	28	100.00%
Οργανωτικές μορφές και τύποι της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ51-Β	17	15	15	10	14	100.00%
Τα κοινά: ένα εναλλακτικό παράδειγμα - ΚΑΟ52-Α	31	29	29	22	30	100.00%
Τα κοινά: ένα εναλλακτικό παράδειγμα - ΚΑΟ52-Β	16	15	15	14	15	100.00%
Χωρική ανάπτυξη, κοινωνική Καινοτομία και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ60-Α	48	42	40	30	40	95.24%
Χωρική ανάπτυξη, κοινωνική Καινοτομία και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ60-Β	36	34	33	25	33	97.06%
Δημόσιες πολιτικές και θεσμικό πλαίσιο για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ61-Α	41	36	32	22	35	88.89%

Δημόσιες πολιτικές και θεσμικό πλαίσιο για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ61-B	33	29	27	20	28	93.10%
Κοινωνικά κινήματα, κράτος και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ62-A	31	24	23	17	29	95.83%
Κοινωνικά κινήματα, κράτος και Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία - ΚΑΟ62-B	34	28	26	21	31	92.86%
Επιχειρηματικός σχεδιασμός Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ70-A	44	42	42	29	43	100.00%
Επιχειρηματικός σχεδιασμός Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ70-B	37	32	32	25	35	100.00%
Διακυβέρνηση κοινωνικών εγχειρημάτων - ΚΑΟ71-A	33	32	32	16	33	100.00%
Διακυβέρνηση κοινωνικών εγχειρημάτων - ΚΑΟ71-B	36	35	34	25	34	97.14%
Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματοδότηση επιχειρήσεων της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ72-A	42	40	39	21	41	97.50%
Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματοδότηση επιχειρήσεων της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας - ΚΑΟ72-B	32	32	32	21	30	100.00%
Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία - ΚΑΟΔΕ-A	71	39	39	22	39	100.00%
Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία - ΚΑΟΔΕ-B	62	38	38	17	38	100.00%

3. Συμπεράσματα

Θετικά στοιχεία του ΠΣ όπως προκύπτουν από την αξιολόγηση του ΠΣ

Συμπερασματικά, το ΠΜΣ ΚΑΟ έχει τα παρακάτω θετικά χαρακτηριστικά:

- Το ΠΜΣ είναι καινοτόμο για τα ελληνικά δεδομένα, καθώς δεν υφίσταται παρόμοιο ΠΜΣ στα ελληνικά ΑΕΙ
- Η διάρθρωσή του αποτελεί μία «μίξη» της διάρθρωσης ανάλογων ΠΜΣ που λειτουργούν στην Ευρώπη καλύπτοντας ένα πιο ευρύ φάσμα ζητημάτων συγκρινόμενο με κάθε ένα από αυτά
- Το αντικείμενο του αφορά σε ένα διεθνώς ραγδαία αναπτυσσόμενο επιστημονικό πεδίο
- Έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα, γεγονός που προσελκύει φοιτητές/ριες των οποίων το αντικείμενο των αρχικών σπουδών αφορά ένα πολύ μεγάλο φάσμα επιστημονικών περιοχών
- Είναι κατάλληλο για την εκπαίδευση, μόρφωση και ανάδειξη στελεχών του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που θα έχουν την απαιτούμενη γνώση και ικανότητα είτε για να συστήσουν / αναβαθμίσουν οι ίδιοι ανάλογα εγχειρήματα είτε παρέχοντας συμβουλές σε όσους θέλουν να τα συστήσουν, είτε στελεχώνοντας την τοπική, περιφερειακή και κεντρική διοίκηση
- Χρησιμοποιεί σε κάποιο βαθμό (με αυξητικές τάσεις) εκπαιδευτικό υλικό με άδεια creative commons, με αποτέλεσμα η μείωση του κόστους να συμβάλλει στην αύξηση των υποτροφιών και εκδηλώσεων
- Καλύπτει πλήρως και με επιτυχία τα γνωστικά αντικείμενα του ΠΜΣ, όπως αυτά εξειδικεύονται στις επιμέρους Θ.Ε.
- Το εκπαιδευτικό υλικό ανανεώνεται συχνά ανταποκρινόμενο στις σύγχρονες εξελίξεις στο επιστημονικό αντικείμενο και στο πεδίο, αλλά και στις παρατηρήσεις της αξιολόγησης
- Εφαρμόζει ένα περιεκτικό και αποδοτικό σύστημα αξιολόγησης, έχοντας ενσωματώσει απόλυτα την αξιολόγηση στη λειτουργία αλλά και στην κουλτούρα του ΠΜΣ
- Επενδύει συστηματικά στην ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα μαθήματα παρέχουν υψηλή κατάρτιση στους/τις φοιτητές/ριες, καθώς το ΕΑΠ, μέσα από το θεσμό των μελών ΣΕΠ, συνεργάζεται με καταξιωμένα μέλη ΔΕΠ από τα περισσότερα ελληνικά ΑΕΙ, αλλά και ερευνητές με προηγούμενη πολύ σημαντική διεθνή ερευνητική και διδακτική εμπειρία
- Τα μέλη ΣΕΠ συμμετέχουν με την ιδιότητά τους ως διδάσκοντες του ΕΑΠ σε επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες
- Διδάσκει ώριμους/ες φοιτητές/ριες που λόγω ηλικίας και εμπειρίας και πολλές φορές της θέσης τους στον δημόσιο, ιδιωτικό και τρίτο τομέα γνωρίζουν τη χρησιμότητα της ΚΑΟ και εκτός από τις γνώσεις αναπτύσσουν ικανότητες και αντιλήψεις/στάσεις που τους βοηθούν στην επαγγελματική τους πορεία
- Εφαρμόζει πρότυπες μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, πολλαπλές και καινοτόμες εκπαιδευτικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των φοιτητών/ριών, σύμφωνα με τις αρχές της Ανώτατης Εκπαίδευσης της ΕΕ

- Εφαρμόζει ισχυρή φοιτητοκεντρική προσέγγιση, με πολλαπλή και ευέλικτη μαθησιακή υποστήριξη, σεβασμό στη διαφορετικότητα και στις ανάγκες των φοιτητών/ριών, παρακολούθηση και αξιολόγηση των διδακτικών μεθόδων και διαχείριση φοιτητικών παραπόνων
- Αν και είναι πολύ πρόσφατη η ίδρυσή του, δημιουργήθηκε σύλλογος αποφοίτων και φοιτητών/ριών (στις 13/12/2021 με την αρ. 271 Σ/2021 διαταγή εγγραφής σωματείου)
- Η συμμετοχή στο έργο ERASMUS+ SE4CES για 3^η χρονιά ανάπτυξης πανευρωπαϊκού εκπαιδευτικού υλικού για την Κοινωνική Οικονομία δίνει την ευκαιρία (α) να εμπλουτιστεί το εκπαιδευτικό υλικό του ΠΜΣ ΚΑΟ με έναν οργανικό τρόπο και σε επαφή με ευρωπαϊκά πανεπιστήμια (β) οι φοιτητές/ριες και καθηγητές/τριες συμμετέχουν σε μία ευρωπαϊκή καινοτόμα προσπάθεια συν-δημιουργίας υλικού και μεθόδων διδασκαλίας που ανταποκρίνονται σε διαπιστωμένες ανάγκες του πεδίου της Κοινωνικής Οικονομίας και στη συνεχή αλληλοτροφοδότηση των 3 επιμέρους ενδιαφερόμενων ομάδων (καθηγητών - εκπαιδευόμενων / επιχειρήσεων / οργανώσεων ΚΑΟ) (γ) η ΣΚΕ και το ΕΑΠ ακολουθεί και συνδιαμορφώνει σύγχρονες προσπάθειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο που αναβαθμίζουν την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης
- Με βάση τα παραπάνω, αν και δεν υπάρχει επίσημο πλαίσιο, για συστηματική και οργανωμένη σύνδεση με τους επαγγελματικούς και κοινωνικούς εταίρους, ωστόσο δημιουργείται το έδαφος για να μπορούν να διαμορφωθούν κατάλληλα εργαλεία αποτύπωσης, της απόδοσης του ΠΜΣ από την επαγγελματική και επιστημονική κοινότητα, αλλά και κυρίως ανατροφοδότησης και συμπαραγωγής της γνώσης, μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων (πχ living labs) και νέου εκπαιδευτικού υλικού.

Ευρήματα / αδυναμίες / κίνδυνοι όπως προκύπτουν από την αξιολόγηση του ΠΣ

Αρνητικά χαρακτηριστικά του ΠΜΣ ΚΑΟ:

- Καθώς η σύνθεση των συνεργαζόμενων διδασκόντων/ουσών δεν είναι σταθερή, επηρεάζεται η στρατηγική ανάπτυξης του ΠΜΣ
- Διαδικασίες όπως τροποποιήσεις και επικαιροποιήσεις του ΠΜΣ μπορεί να είναι σχετικά αργές και γραφειοκρατικές δεδομένου ότι δεν υπάρχουν επιμέρους επίπεδα αυτονομίας
- Παρόλη την συμμετοχή στο ERASMUS+ δεν υπάρχει επίσημο πλαίσιο και δεν εφαρμόζεται συστηματική και οργανωμένη σύνδεση με τους επαγγελματικούς και κοινωνικούς εταίρους και κατά συνέπεια δεν μπορούν να διαμορφωθούν κατάλληλα εργαλεία αποτύπωσης, της απόδοσης του ΠΜΣ από την επαγγελματική και επιστημονική κοινότητα, αλλά και πιο διευρυμένης (πέραν του ERASMUS+ που τελείωσε το 2024) ανατροφοδότησης και συμπαραγωγής της γνώσης, μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων (πχ living labs) και νέου εκπαιδευτικού υλικού
- Δεν υπάρχει ερευνητική στρατηγική του ΠΜΣ καθώς δεν περιλαμβάνει ως διδάσκοντες/συντονιστές/ΔΠΣ σε μόνιμη βάση μέλη ΔΕΠ του ΕΑΠ που θα μπορούσαν να εργαστούν σε αυτή την κατεύθυνση

- Δεν υπάρχει ικανοποιητικά στοχευμένη διαφήμιση, παρά μόνο η γενική όλων των Προγραμμάτων του ΕΑΠ.

Κίνδυνοι:

- Η βραχυπρόθεσμη σχέση εργασίας των μελών ΣΕΠ επηρεάζει αρνητικά την καλλιέργεια της κουλτούρας ποιότητας στο ΠΜΣ
- Η οικονομική κρίση που μειώνει τις δυνατότητες παρακολούθησης τους ΠΜΣ από οικονομικά ασθενέστερα στρώματα φοιτητών/ριών
- Η ανυπαρξία πολιτικών υποστήριξης της Κοινωνικής Οικονομίας στη χώρα μας.

Προτάσεις βελτίωσης του ΠΣ

Υπάρχουν **δυνατότητες και ευκαιρίες** αξιοποίησης των θετικών σημείων μέσω της προβολής του Ιδρύματος που στόχο θα έχουν:

- να ενισχύσει περαιτέρω το ΠΜΣ τη θέση του στην κοινωνία
- να προσελκύσει φοιτητές/ριες και διδάσκοντες/ουσες ακόμη υψηλότερης δυναμικότητας
- να ενισχύσει περαιτέρω το ΠΜΣ την ανταγωνιστική του θέση στην Ελλάδα.

Η εντατικοποίηση της δημοσιοποίησης και προβολής του περιεχομένου, των μαθησιακών αποτελεσμάτων του ΠΜΣ ΚΑΟ, των αποκτούμενων δεξιοτήτων, καθώς και των προοπτικών απασχόλησης αποφοίτων μπορεί να γίνει, μέσω:

- Ακόμη πιο συχνής συμμετοχής και εκπροσώπησης σε ημερίδες και συνέδρια
- Ακόμη πιο συχνής συμμετοχής σε εκδηλώσεις σχετικές με την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την προβολή των ΑΕΙ, π.χ. sroudase, ΔΕΘ κ.λπ.
- Πιο συστηματικής προβολής με κατάλληλες καταχωρήσεις στα media δημιουργίας διαφημιστικών φυλλαδίων και προώθησή τους σε fora, εκδηλώσεις κ.λπ., καθώς και δημιουργίας αλληλεπιδραστικών ιστοχώρων που θα το αφορούν αποκλειστικά
- Συστηματική δημοσιοποίηση, προβολή και προώθηση του συνόλου των δραστηριοτήτων της Σχολής ΣΚΕ του Ε.Α.Π., που σχετίζονται με το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο των μελών της, το πλαίσιο διασφάλισης ποιότητας που διέπει την οργάνωσή της, την κοινωνική αποστολή της κ.λπ., μέσω κατάλληλης παρουσίας στα ΜΜΕ και διοργάνωσης σχετικών εκδηλώσεων (Open Days, ημερίδων, παρουσιάσεων, ομιλιών).

Επίσης υπάρχουν ευκαιρίες:

- να γίνει περαιτέρω αξιοποίηση (πλην του Erasmus) της διεθνούς απήχησης και συνεργασιών των μελών ΣΕΠ για να συναφθούν και άλλες διακρατικές συνεργασίες στο πλαίσιο Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
- για περαιτέρω συνεργασία με την Δ/νση ΚΑΛΟ του Υπουργείου Εργασίας.

Τέλος δυνατότητες ανάπτυξης πολιτικών που θα στηρίζουν την ΚΑΛΟ στη χώρα και κατ' επέκταση θα αυξήσουν τη ζήτηση για απόκτηση σχετικής εξειδίκευσης, μπορούν να δημιουργηθούν:

- Από το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει σημαντικά την ΚΑΟ

Προτάσεις πλάνου δράσης από το ΠΜΣ ΚΑΟ για την άρση αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων:

- Βελτίωση της διαδικασίας επιλογής μελών ΣΕΠ με έμφαση στη συνάφεια του έργου τους και διαμόρφωση προγράμματος διαρκούς εκπαίδευσής τους
- Ενίσχυση των δράσεων προβολής και κοινωνικής σύνδεσης του ΠΜΣ
- Ενίσχυση των σχέσεων με την επιστημονική κοινότητα μέσω συνεργασιών, διαπροσωπικών επαφών, ημερίδων, συνεδρίων, κλπ.
- Περαιτέρω αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του ERASMUS+, πρόγραμμα που συμμετέχει το ΠΜΣ
- Περαιτέρω αξιοποίηση της συνεργασίας με το σύλλογο αποφοίτων
- Περαιτέρω αξιοποίηση της συνεργασίας με τη Δ/νση ΚΑΛΟ του υπ. Εργασίας

Προτάσεις στην Κοσμητεία/Διοίκηση

- Αύξηση των μελών ΔΕΠ προκειμένου να καλύπτονται Θ.Ε. του ΠΜΣ και να ενισχυθεί η αυτονομία του ΠΜΣ
- Υποστήριξη των κοινωνικών δράσεων και δράσεων προβολής του ΠΜΣ